

**NEVŞEHİR
HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ**

YEREL YÖNETİMLER MALİYESİ

Öğr. Gör. Şeyma DEMİREL

MAHALLİ İDARELERİN BANKASI: İLLER BANKASI A.Ş. (İLBANK)

Mahalli idarelerin merkezî idareye göre sınırlı gelir kaynaklarının olması, buna karşılık yerel hizmetlere olan talebin her geçen gün nitelik ve nicelik olarak artması, kaynak sorununu daha da önemli hâle getirmiştir. Bu sorunun çözümüne yardımcı olmak amacıyla birçok ülkede ve ülkemizde mahalli idare bankaları kurulmuştur.

Mahalli idare bankalarının varoluş nedenleri olarak;

- Mahalli idarelerin özerkliğinin sağlanması,
- Bu bankaların kaynak oluşturma yetenekleri,
- Özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerin mali piyasalara ulaşmalarında kolaylık sağlama,

- Proje finansmanlarında süreklilik,
- Merkezî idare bütçesi üzerindeki baskıların azaltılması,
- Daha etkin kaynak kullanımının sağlanması ve
- Teknik konularda yardım sağlama olarak belirtilmektedir.

Ülkemizde ise İller Bankası 1933 yılında çıkarılan bir kanunla kurulan Belediyeler Bankasının bir devamı olarak 1945 yılında 4759 sayılı Kanun’la kurulmuştur.

İller Bankasının temel amacı, yerel yönetimlerin ve bu yönetimlerin kuracakları birliklerle adı geçen yönetimlere bağlı, tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan katma bütçeli idare ve kurumların finansman sorunlarına yardımcı olmak ve imar işleriyle uğraşmaktır.

4759 sayılı İller Bankası Kanunu, 26.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6107 sayılı “İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun” ile kaldırılmış ve aşağıda esasları açıklanan yeni Kanun devreye girmiştir.

İLBANK'ın Amacı;

- İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak,
- Bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek,
- Merkezi yönetimin mahalli idarelere her türlü kaynak transferine aracılık etmek ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

Banka bu amaçları gerçekleştirmek üzere;

- Ortaklarına kısa, orta ve uzun vadeli her türlü nakdi ve nakdi olmayan kredi açabilir.
- Bankanın öncülüğünde şirket kurabilir ve devredebilir.
- Sigorta acenteliği yapabilir.

- Amacının gerçekleşmesine yardımcı olacak her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlemlerini yapar.
- Bakanlık tarafından talep edilen özel projeler ve kentsel altyapı projeleri ile yapım işlerini yapar veya yaptırır.
- Bankaya kaynak temin etmek üzere, proje kaynağı için herhangi bir borç ve şartlı yükümlülük altına girmemek kaydıyla kâr amaçlı gayrimenkul yatırım projeleri ile uygulamalar yapar veya yaptırır.

Sermaye tavanına ulaşıncaya kadar Bankanın ödenmiş sermayesine aşağıdaki kaynaklar eklenir:

- İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Hazine ve Maliye Bakanlığı ile İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar.

Mahalli İdare Bankalarının Varoluş Nedenleri:

- Mahalli idarelerin özerkliğinin sağlanması,
- Bu bankaların kaynak oluşturma yetenekleri,
- Proje finansmanlarında süreklilik,
- Daha etkin kaynak kullanımının sağlanması ve teknik konularda yardım sağlama olarak belirtilmektedir.

İller Bankası ise Belediye Bankasının bir devamı olarak 1945 yılında kurulmuştur.

İller Bankasının temel amacı, yerel yönetimlerin ve bu yönetimlerin kuracakları birliklerle adı geçen yönetimlere bağlı, tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan katma bütçeli idare ve kurumların finansman sorunlarına yardımcı olmak ve imar işleriyle uğraşmaktır.

Kendi kanununa ve özel hukuk hükümlerine bağlı, tüzel kişiliğe sahip, kendine özgü bir bankadır.

Bankanın kısaltılmış unvanı “İLBANK” olup merkezi Ankara’dadır. Bankanın ilgili olduğu bakanlık, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı olarak belirlenmiştir. Son yapılan yasal düzenleme ile ilgili Bakanlık Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmuştur.

BANKANIN ORGANLARI

İller Bankası AŞ'nin organları;

- Banka genel kurulu,
- Banka yönetim kurulu,
- Banka denetim kurulu ve
- Genel müdürden oluşur.

Bankanın Genel Kurulu

- İl özel idarelerini temsil etmek üzere il genel meclisi üyeleri arasından seçilecek yirmi kişiden,
- Belediyeleri temsil etmek üzere, belediye başkanları arasından her bir ili temsilen seçilecek birer kişiden,
- İçişleri, Hazine ve Maliye, Çevre ve Şehircilik Bakanlıklarını temsil etmek üzere görevlendirilecek birer kişiden oluşur.

Banka Yönetim Kurulu

Bankanın Yönetim Kurulu, Genel Müdür dahil 7 üyeden oluşur. Dört üyesi Bakanlık tarafından atanır. İki üye ise belediyeleri ve il özel idarelerini temsil etmek üzere genel kurula katılan belediye başkanları ve il özel idare temsilcileri arasından İçişleri Bakanlığı tarafından önerilen iki kat aday arasından genel kurul tarafından seçilir.

Genel Müdür Yönetim Kurulunun doğal üyesidir. Yönetim kurulu ilk toplantıda, aralarından birer üyeyi başkan ve başkanvekili seçer.

Banka, Genel Kurul tarafından onanan bilanço'ya göre ortaya çıkan safi kârın %51'ini; il özel idare tarafından yerine getirilen, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı; nüfusu 200.000'in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 25.000'in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanır.

Banka Denetim Kurulu

Banka Denetim Kurulu ise üç üyeden oluşur. Denetim kurulu üyelerinin ikisi Bakanlık, biri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından atanır.

Banka Genel Müdürü

Bankacılık Kanunu genel hükümlerine haiz olması gerekir.

İller Bankası; merkezde 17 Daire Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği AR-GE Kurulu, Yönetim Kurulu, Denetim Komitesi Büro Müdürlükleri, Özel Kalem Müdürlüğü ve Basın Halkla İlişkiler Müdürlüğü ile Taşra'da 18 Bölge Müdürlüğünde toplam 2439 personel ile yerel yönetimlere karşı görev, yetki ve sorumluluğunu en iyi şekilde yerine getirmenin sürekli bir şekilde gayreti içinde olmuştur.

Ancak, ekonomik, sosyokültürel, teknolojik vb. açılardan yoğun bir değişimin yaşandığı ve yeni performans kriterlerinin ortaya çıktığı günümüz rekabet ortamında başarılı olunabilmesi; kurumların kendi güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek, fırsatlardan maksimum faydayı sağlayacak stratejileri geliştirmelerine bağlıdır.

- Belediyelerin Bankadan beklentileri daha çok mali konulardadır. Belediyeler Bankanın bir şemsiye kuruluş olarak kendilerine destek olmasını, vadesi ve faiz oranları başta olmak üzere uygun şartlarda, farklı alanlara yönelik olarak kredi vermesini istemektedir.

- Banka personelinin gösterdiği performans ve teknik beceriden memnurluk duyan belediyeler, yatırım programına alınacak belediye projelerinin belirlenmesinde kriterler ve pay dağıtımında yeni düzenlemeler beklemektedirler.
- Kanalizasyon ve içme suyu temini belediyelerin en önemli sorunlarını oluşturmakta olup Bankadan bu alanlardaki ihtiyacın karşılanması konusunda yardım beklemektedirler.

İller Bankası'nın Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü Yönleri

- Köklü bir kurum kimliğinin olması
- Bankanın geniş bir bilgi ve deneyim ile arşive sahip olması

- Bankada otomasyona geçilmesi ile karar destek sürecinin daha sağlıklı, hızlı ve güvenilir hâle gelmesi.
- Farklı meslek gruplarından bilgi ve becerisi yüksek teknik personelin istihdam edilmesi.
- Hizmet sunumunda kullanılacak kuruma ait teknik standartların ve yayınların bulunması.

Zayıf Yönleri

- Özel uzmanlık gerektiren ve yeni gelişen teknolojiye hızlı uyum sağlayamaması
- AR-GE çalışmalarının olmaması

- Personel ücretlerinin yetersiz olması
- Banka Kanununda izin verilmesine rağmen Bankacılık fonksiyonunun yeterince yapılamaması.
- Ödüllendirici bir iç denetim mekanizmasının olmaması.

İller Bankası için fırsat ve tehditler ise aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Fırsatlar

1. AB adaylık sürecinde AB normlarına uygun ihtisaslaşmış proje ve kontrollük hizmetleri vermek Bankayı olumlu etkileyecektir.
2. Toplumda artan çevre bilinci beraberinde yeni iş imkânları ve çevre yatırımlarına talebi artıracak böylelikle Bankaya duyulan gereksinim de artacaktır.

5. Bankanın daha özerk bir yapıya kavuşturulmasıyla etkin çalışma sağlanacak, hizmette verimlilik ve kalite artacaktır.

6. Uluslararası finans kuruluşlarının İller Bankası ile çalışma arzusunda olmaları ve bunun merkezi yönetimin ilgili birimlerince desteklenmesi, Bankanın yeni atılımlar yapmasına imkân sağlayacaktır.

7. Kamu Yönetimi Reformu Yasası Bankanın yeniden yapılandırılması sürecini hızlandıracaktır.

Tehditler

1. Belediye paylarından Banka alacaklarının kesilmesine ya da kesilmesi oranlarına Banka yönetimi dışından karar verilmesi, genel ve ani finans problemlerine neden olacaktır.
2. Finans alanında faaliyet gösteren uluslararası finans kurumlarının uzun vadeli ve bir dönemi ödemesiz kredi imkânları sunması karşısında Bankanın rekabet gücü azalacaktır.

İLLER BANKASI AŞ'NİN MALİ YAPISI VE İŞLEYİŞİ

Öz Kaynaklar;

- Kredilerden alınan faiz, komisyon ve fon gelirleri
- İştirak karları
- Malzeme satış ve kontrollük gelirleridir.

Sermaye Kaynakları;

- İl özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından her ay Hazine ve Maliye Bakanlığı ve İller Bankası AŞ tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak %2 oranında kesilecek miktarlar
- Bankanın yıllık safi karından %30 oranında ayrılacak pay

Genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden mahalli idarelere dağıtılan paylar, aşağıdakilerden hangisinin aracılığı ile dağıtılır?

- a. İller Bankası
- b. Merkez Bankası
- c. İçişleri Bakanlığı
- d. Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü
- e. Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Ülkemizde Belediyeler Bankası hangi yılda kurulmuştur?

- a. 1876
- b. 1923
- c. 1927
- d. 1933
- e. 1940

Aşağıdakilerden hangisi İller Bankasının güçlü yönlerinden biri değildir?

- a. Köklü bir kurum kimliğinin olması.
- b. Ar-Ge çalışmalarının olmaması.
- c. Bankanın geniş bir bilgi ve deneyim ile arşive sahip olması.
- d. Belediyelerin istihdam edemediği teknik personele sahip olması.
- e. Farklı meslek gruplarından bilgi ve becerisi yüksek teknik personelin istihdam edilmesi.